<u>Bijlage overzicht resultaten 2012 - 2014:</u>

1) Het verbeteren van de ketenaanpak - verkennersgroep huwelijksdwang en achterlating (VWS coördinerend).

Landelijk kennis- en expertisecentrum gericht op vergroten expertise en repatriëring (knooppunt)

- Er komt per begin januari 2015 een landelijk knooppunt huwelijksdwang in Den Haag[1]. Het knooppunt is een landelijk kennis- en expertisecentrum.
- Hulpverleners uit het hele land kunnen hier terecht voor ondersteuning bij het aanpakken van deze vormen van mishandeling.
- Ook ondersteunt het knooppunt gemeenten als een inwoner is achtergelaten in het land van herkomst.
- Het knooppunt zal tevens het samenwerkingsprotocol tussen hulpverlening en Politie/OM opstellen.
- De methoden die professionals in zorg en ondersteuning inzetten voor slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating, worden verbeterd.

Slagvaardiger handelen consulaire medewerkers op ambassades (BZ)

- De posten in de 'risicolanden' hebben begin juni 2014 een draaiboek ontvangen over hoe om te gaan met slachtoffers die zich in het buitenland bevinden.
- Deze risicoposten zijn ook geïnstrueerd om de lokale NGO's in kaart te brengen die een rol spelen bij het verlenen van hulp aan slachtoffers.
- In de trainingen van (consulair) medewerkers wordt aandacht besteed aan het verlenen van consulaire bijstand in situaties van huwelijksdwang en achterlating.
- Ten slotte wordt het onderwerp steeds op de agenda geplaatst bij relevante internationale fora en overleggen.
- BZ draagt daarnaast bij aan de campagne tegen kindhuwelijken en huwelijksdwang. Hierbij werkt zij nauw samen met Girls not Brides, een wereldwijd netwerk van organisaties die zich inzetten tegen kindhuwelijken. Via het kindhuwelijkenfonds en Unicef worden projecten gefinancierd die gericht zijn op het voorkomen van kindhuwelijken.

Aanpassing regelgeving voor het verlenen van toestemming bij het verstrekken van reisdocumenten aan (minderjarige) achtergelatenen (BZK)

- De minister van BZK heeft onderzocht hoe de terugkeer van minderjarigen naar Nederland vergemakkelijkt kan worden, zonder dat toestemming van de ouders nodig is. In 2015 wordt de Paspoortwet gewijzigd om het voor minderjarigen vanaf 12 jaar mogelijk te maken de rechter te verzoeken een verklaring van vervangende toestemming te verlenen.

Circulaire verstuurd aan ambtenaren burgerlijke stand (V&J/BZK)

- VenJ en BZK hebben met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) een circulaire voor de ambtenaren van de burgerlijke stand over huwelijksdwang en achterlating opgesteld en verspreid op 18 december 2013.
- De circulaire gaat over hoe medewerkers van GBA, burgerlijke stand kunnen handelen in geval van vermoedens van huwelijksdwang en achterlating. Alle personen moeten persoonlijk aangifte van vertrek doen, indien niet alle personen van hetzelfde adres tegelijkertijd naar het buitenland vertrekken.

---

[1] De gezamenlijke centrumgemeenten hebben het op zich genomen een knooppunt huwelijksdwang en achterlating in te stellen

- Hierbij wordt ook meegenomen hoe te handelen bij vermoedens van uitbuiting van Roma-kinderen door onterechte aangiften van verblijf, vertrek en verhuizing en onterechte aangiften van geboorte.

2) Civiel- en strafrechtelijke maatregelen tegen huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap en achterlating (V&J)

Strafrechtelijke aanpak van huwelijksdwang

- Huwelijksdwang is strafbaar. Sinds 1 juli 2013 gelden de volgende regels:
- Daders kunnen maximaal 2 jaar gevangenisstraf krijgen. Dit was maximaal 9 maanden.
- Als een Nederlander iemand in het buitenland heeft gedwongen tot een huwelijk, is vervolging in Nederland mogelijk. Ook als huwelijksdwang in dat andere land niet strafbaar is. Dit geldt ook voor vreemdelingen met een vaste woonplaats of verblijfplaats in Nederland.
- Als een Nederlander of een vreemdeling met een vaste woonplaats of verblijfplaats in Nederland in het buitenland slachtoffer wordt van huwelijksdwang, kan de dader daarvoor in Nederland worden vervolgd.
- De verjaringstermijn voor huwelijksdwang gepleegd tegen een minderjarige wordt verlengd. De verjaringstermijn van 6 jaar begint op het moment dat het slachtoffer 18 jaar is geworden. Tot 1 juli 2013 begon de termijn op het moment dat de dader het misdrijf pleegde. Dit geeft het slachtoffer meer tijd om als volwassene na te denken over de gevolgen van het gedwongen huwelijk. En om aangifte te doen.
- Het is mogelijk een verdachte van huwelijksdwang in voorlopige hechtenis te nemen om het slachtoffer beter te beschermen.
- Het Openbaar Ministerie (OM) heeft meer bevoegdheden om daders op te sporen. Het OM mag bijvoorbeeld gegevens over het telefoonverkeer opvragen.

Wetsvoorstel Wet tegengaan huwelijksdwang

Het wetsvoorstel Wet tegengaan huwelijksdwang maakt het sluiten van een gedwongen huwelijk moeilijker. Het wetsvoorstel is op 25 maart 2014 aangenomen door de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel is in behandeling bij de Eerste Kamer. In het wetsvoorstel is opgenomen dat:

- Beide partners minimaal 18 jaar moeten zijn om in Nederland te kunnen trouwen. Er zijn nu nog enkele uitzonderingsmogelijkheden.
- Een in het buitenland gesloten huwelijk tussen minderjarigen in Nederland pas erkend kan worden als beide partners minimaal 18 jaar zijn.
- Een polygaam huwelijk dat in het buitenland is gesloten door een persoon die in Nederland woont of de Nederlandse nationaliteit heeft, in Nederland niet wordt erkend.
- Huwelijken tussen neef en nicht in beginsel verboden worden.

3) Inzet op preventie - plan van aanpak preventie huwelijksdwang 2012-2014 (SZW)

Actielijn 1: mentaliteitsverandering

- De landelijke campagne die jongeren oproept om te praten over huwelijksdwang of hulp te zoeken bij de Steunpunten Huiselijk Geweld is in april en juni 2014 herhaald door online promotie op bijvoorbeeld Youtube en Facebook. De campagne is verbeterd op basis van de ervaringen in post- en pretesten onder de doelgroep. Er is een blog gemaakt over Yarah. Zij heeft te maken met trouwen tegen haar wil, verhaalt over haar gevoelens en wat ze meemaakt tot het moment waarop ze hulp zoekt. Yarah is een fictief persoon,

het verhaal is gebaseerd op werkelijke gebeurtenissen (www.hetdagboekvanyarah.nl). De blog leidt jongeren naar de site www.trouwentegenjewil.nl met meer feitelijke informatie. Op de site staat ook uitgelegd dat het van belang is er vooral voor te zorgen in Nederland te blijven, omdat in Nederland de hulpverlening beter kan helpen dan in het buitenland. Het totaal aantal bezoekers van de campagnesites in 2014 is: www.trouwentegenjewil.nl: 3.034, www.hetdagboekvanvarah.nl: 19.433.

- Bij een landelijk gespecialiseerde organisatie waar jongeren heen konden bellen of mee konden chatten zijn in de campagneperiode 25 ernstige hulpvragen binnengekomen
- Er zijn 160 vrijwilligers getraind om taboe-onderwerpen (huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap, achterlating, eergerelateerd geweld en acceptatie van homoseksualiteit) bespreekbaar te maken in hun eigen kring en verandering op gang te brengen. Ze bereiken uiteindelijk circa 15.000 mensen in twaalf verschillende gemeenschappen in heel Nederland, waaronder Turken, Marokkanen, Koerden, Somaliërs, Afghanen, Hindoestanen, Roma, orthodox-joden en traditioneel christelijken. Het indirecte bereik ligt vele malen hoger, omdat alle deelnemers hierover gaan praten in hun directe omgeving.
- De beoogde veranderingen en effecten worden gemeten op basis van een verandermodel (van gemeente Rotterdam/SPIOR) via bewustwording en gedragverandering op diverse niveaus (gemeenschap, groep en individueel). De projecten, inclusief de effectmeeting, worden begin 2015 afgerond.

Actielijn 2: Competenties professionals vergroten

- Tijdig signaleren door professionals is cruciaal om gedwongen huwelijken tegen te gaan. De competenties van professionals zijn op dit vlak versterkt. Hiervoor wordt zo veel mogelijk aangesloten bij beleid en maatregelen voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties. Onderstaand de acties:
- Voor een hulpverlener, arts of docent die vaak met jongeren werkt en een vermoeden heeft van huwelijksdwang is er de e-module huwelijksdwang die in onze opdracht is ontwikkeld. Deze cursus geeft informatie over de context waarin huwelijksdwang kan voorkomen en geeft praktische handvatten. De cursus is gratis en duurt 3 uur. Het doel van de cursus is de kennis over huwelijksdwang breed verspreiden. De module bestaat sinds juni 2013 en wordt steeds opnieuw onder de aandacht gebracht. Er zijn tot nu toe 1.649 licenties uitgegeven. (www.huwelijksdwang.info)
- Er is in december 2013 een speciale editie van het Tijdschrift Kindermishandeling verschenen dat volledig in het teken van huwelijksdwang stond. Dit vakblad heeft een bereik van meer dan 45.000 professionals die met kinderen, jongeren en volwassenen werken, als docenten in het voortgezet, middelbaar, hoger en wetenschappelijk onderwijs, artsen, verpleegkundigen en verloskundigen, GGZ-medewerkers en hulpverleners van het AMK, SHG en de jeugdzorg.
- Alle 300 trainers van de meldcode Huiselijk Geweld zijn tussen juni en december 2014 geïnformeerd over eergerelateerd geweld. Ze kunnen een gratis bijscholing volgen, zodat zij de professionals die zij trainen goed kunnen informeren over eergerelateerd geweld in relatie tot de meldcode.
- In 2013 is een les- en trainingspakket ontwikkeld voor scholen om tijdens de lessen burgerschap aandacht te besteden aan huwelijksdwang. Dit is voor scholen gratis beschikbaar.
- Voor docenten en medewerkers van de zorgstructuur is daarnaast een gratis training ‘signaleren en handelen bij huwelijksdwang’ beschikbaar. In totaal zijn al 154 docenten getraind en dit heeft tot 19 meldingen bij de politie in die regio geleid.

- Voor de Steunpunten Huiselijk geweld en meldpunten kindermishandeling wordt een trainingsmodule speciale doelgroepen ingericht waar huwelijksdwang en eergerelateerd geweld onderdeel van uitmaken. VWS heeft hiervoor subsidie gegeven aan de brancheorganisaties Federatie Opvang, MO-groep en GGD-Nederland. De trainingsmodule moet op 1 januari 2105 gereed zijn; de trainingen starten hierna.
- VWS is met branche- en beroepsverenigingen en vertegenwoordigers vanuit de diverse onderwijskoepels in gesprek om onderwijs over geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) structureel verankerd te krijgen binnen zorg, agogische en pedagogische beroepsopleidingen. Huwelijksdwang en eer wordt hierin meegenomen.
- Alle gemeenten moeten voor 1 januari 2015 een RegioAanpak Veilig Thuis hebben waarin zij hun aanpak van geweld in huiselijke kring - waaronder eergerelateerd geweld en huwelijksdwang - formuleren inclusief de te bereiken resultaten. Gezamenlijk hebben zij afspraken gemaakt over de opvang van specifieke groepen. Slachtoffers van eergerelateerd geweld vallen onder deze categorie.

Actielijn 3: Versterken lokale ketenaanpak en kennisuitwisseling

- Het platform Eer en Vrijheid is eind 2012 opgericht voor professionals en vrijwilligers die te maken hebben met de problematiek rond huwelijksdwang, eergerelateerd geweld en achterlating, omdat hieraan een zeer grote behoefte bleek. Het platform heeft een netwerkfunctie en wordt vormgegeven in cocreatie ‘door en met deelnemers’. Tijdens de landelijke en in kleinere bijeenkomsten wisselen de deelnemers problemen en oplossingsrichtingen uit en kunnen zij van elkaar leren. Informatie over het platform Eer en Vrijheid is te vinden op Yammer (een soort besloten Facebook).
- De bijeenkomsten zijn bezocht door 150 à 200 deelnemers uit zeer diverse organisaties als politie, marechaussee, opvang, Steunpunten Huiselijk Geweld, GGD, Bureau Jeugdzorg, gemeenten, advocatuur en maatschappelijke organisaties.
- Het platform is zeer succesvol en uit de evaluatie blijkt dat het enorm wordt gewaardeerd door de deelnemers. Het platform levert op dat mensen elkaar weten te vinden en (beter) samenwerken. Het levert een bijdrage aan het vergroten van het kennisniveau van de deelnemers.

Actielijn 4: Onderzoek omvang huwelijksdwang

Met het onderzoek van het Verweij Jonker Instituut dat op 29 september 2014 naar de Tweede Kamer is gestuurd[2], is de (geschatte) omvang van huwelijksdwang voor het eerst in beeld gebracht op basis van dit grootschalige en goed onderbouwde onderzoek.

Actielijn 5: Protocol achterlating

Dit actiepunt heeft geresulteerd in de oprichting van de Verkennersgroep huwelijksdwang en achterlating in januari 2013. De verkennersgroep heeft de gehele ketenaanpak doorgelicht en heeft in juni 2013 structurele verbetervoorstellen voor de aanpak van huwelijksdwang en achterlating gedaan[3]. Zoals is toegelicht bij punt 1 is een groot deel van de maatregelen inmiddels uitgevoerd.

---

[2] Kamerstukken II, 2014-2015, 32 175, nr. 53

[3] Kamerstukken II, 2012-2013, 32175, nr. 50